

Programa Erasmus+ per al PAS del CRAI
Informe de la beca de mobilitat al Sistema Bibliotecari de
Ateneo (SBA) dell'Università degli Studi di Torino
(Curs 2021-2022)

<i>Nom del participant</i>	Esther Acereda Jiménez
<i>CRAI Biblioteca o Unitat</i>	CRAI Biblioteca de Lletres
<i>Institució i país de destí</i>	Università degli Studi di Torino. SBA (Itàlia)
<i>Dates d'estada a la universitat estrangera</i>	Del 13/6/2022 al 17/6/2022

PRESENTACIÓ DEL SBA DE LA UNIVERSITAT DE TORÍ

Les biblioteques de la Università degli Studi di Torino (UniTo) estan organitzades per àrees disciplinàries i distribuïdes en 20 seus disseminades al territori.

En el seu conjunt ofereixen un patrimoni d'uns 3.3 milions de documents en paper (llibres, revistes, mapes, música, material vídeo, etc.) i 185 llibres electrònics, 97.000 revistes electròniques i 150 bases de dades.

Les biblioteques conjuntament amb l'estructura dedicada als serveis bibliotecaris conformen el Sistema Bibliotecari de Ateneu (SBA) que té com a objectiu la coordinació de les activitats de conservació, desenvolupament, valoració i gestió del patrimoni documental en paper i electrònic.

Tot el seu fons és accessible des de l'eina de descobriment [TUTTO](#) que és la seva eina de descobriment que ofereix un accés integrat a tots els recursos bibliogràfics de l'Ateneu: llibres, publicacions periòdiques en paper i electròniques, llibres electrònics, revistes OA, materials digitalitzats, etc. Una eina de descobriment que representa un tipus de tecnologia d'última generació per a la cerca bibliogràfica i informativa. És un tipus d'eina construïda seguint el model de cercador Google on a partir d'una simple barra de cerca l'usuari interroga el sistema i li permet buscar de forma ràpida i eficaç a través de les seves col·leccions bibliogràfiques, tant en paper com electròniques, conservades o en subscripció amb llicència, de la Università degli Studi di Torino.

Tots els materials actualment recuperables mitjançant els diversos serveis de la Biblioteca Digital (Catàleg. Llista A-Z dels e-journal, depòsit institucional, plataforma de revistes OA, catàleg del sito web, etc.) conflueixen en un únic motor de cerca des del qual és possible interrogar les metadades bibliogràfiques internes com externes.

La Università degli Studi di Torino amb aquest eina de descobriment posa a disposició de la comunitat un potent i ric instrument de cerca amb la intenció de donar resposta a les necessitats i exigències informacionals de qualsevol investigador.

També està disponible el *Catalogo del Polo bibliografico della Ricerca* que permet efectuar cerques conjunes del patrimoni en paper de les biblioteques de la Universitat i de altres 20 biblioteques més d'instituts de recerca del territori. Així és com promou el desenvolupament i l'ús del propi patrimoni al territori per tal funció es troba accessible a l'àmbit local, nacional i internacional.

Per a més informació consulteu:

Guia de TROVA: https://www.youtube.com/watch?v=K7_kG3NWf_Q

Sito del Sistema bibliotecari de UniTo: [Sistema Bibliotecario di Ateneo \(SBA\)](#)

Afegeixo un resum de xifres de 2021 per veure una mica el seu moviment:

<https://www.sba.unito.it/it/sba-cifre/i-numeri-del-sistema-bibliotecario-lanno-2021>

AFFLUENCES: APLICATIU PER RESERVAR ESPAI D'ESTUDI A LA BIBLIOTECA

Aquesta App es va implantar durant el període de pandèmia per una qüestió de seguretat però també perquè en algunes biblioteques, com la Norberto Bobbio, tenien problemes amb l'ocupació dels seients i aquesta eina els va permetre organitzar de millor manera l'ocupació evitant conflictes amb l'usuari.

Quan jo vaig fer l'estada ERASMUS+ encara era obligatòria la mascareta dintre de la biblioteca, a les aules, als museus, a les tendes, al sector sanitari i al transport públic, però la directora de la biblioteca esperava que passades les restriccions aquesta eina es continués utilitzant perquè els ha ajudat molt a donar un millor servei pel que fa a la gestió d'ocupació d'espais i a evitar conflictes. Entre els usuaris que abans de la seva implantació eren freqüents.

Affluences en definitiva és un aplicatiu que te'l baixes o des del App Store o des de Google Play sense haver-te de registrar a partir del qual els estudiants veuen si tenen seient i fan la reserva per accedir a la biblioteca i tenir un espai d'estudi. Si no la vols descarregar també es pot utilitzar la versió web. Dona informació en temps real de la disponibilitat d'espais a totes les biblioteques de la universitat i també facilita informació actualitzada en tot moment sobre els horaris de les biblioteques.

Com funciona?

1. Cerques la biblioteca on vols anar.
2. Tries entre els serveis disponibles.
3. Reserves dia i hora introduint el teu correu electrònic institucional.
4. Rebràs un missatge de correu de confirmació.
5. Has de confirmar la cita a partir d'un missatge de correu que rebràs en el període de dues hores abans de l'hora reservada. Aquesta opció és obligatòria pel primer accés, fent un clic sobre l'opció *Ricordati di me*; d'aquesta manera el sistema reconeixerà a l'usuari de forma automàtica quan faci altres reserves.
6. Quan arribes a la biblioteca has de convalidar la reserva llegint el QR o contactant al bibliotecari.

Es demana als usuaris que si finalment no poden venir, que cancel·lin la cita per donar l'opció a un altre usuari.

Us deixo aquest vídeo que explica les instruccions: [video tutorial](#)?

CAMPUS LUIGI EINAUDI

El Campus Luigi Einaudi es troba a la riba del riu Dora a l'àrea industrial ex Italgas, a poca distància de la Mole Antonelliana.

Aquest projecte es va realitzar a 2013 i ha ofert tota una sèrie instal·lacions noves i flexives a la Università degli Studi di Torino i ha permès tot un discurs entre la institució i el territori. El complex uneix l'antiga seu Italgas amb el barri Borgo Rossini, permetent tota una regeneració d'una illa que era industrial situada en el cor històric de la ciutat provocant tot un canvi de sinèrgies al barri amb la incorporació de la ciutat universitària en aquest espai.

Els edificis incorporen tota una sèrie de característiques d'estalvi d'energia i de residus que permeten un estalvi de vora el 20%.

Es un projecte de Norman Foster, un dels arquitectes britànics contemporanis més importants i la CNN l'ha inserit entre els 10 edificis universitaris més espectaculars del món. El CLE acull la seu de la *Scuola di Scienze Giuridiche*

Politiche ed Economico-Sociali i dels seus departaments (Cultura, Política i Societat, Economia i Estadística "Cognetti de Martiis" i Dret).

El Campus disposa d'aules modernes, laboratoris informàtics i lingüístics, sales d'estudi i de lectura, servei de cafeteria i amplis espais comuns, la residència

universitària i un menjador universitari a prop, seu de congressos, exposicions i trobades nacionals i internacionals i està format per 7 edificis ubicats en un espai ple de verd i al voltant d'una plaça.

La Biblioteca suposa la unificació de 5 biblioteques i compta amb 4 plantes amb prestatgeries d'accés obert amb més 650.000 volums. La Biblioteca està disponible no només pels estudiants de la universitat si no també per a la societat en general.

BIBLIOTECA NORBERTO BOBBIO

La **Biblioteca Norberto Bobbio** és la biblioteca del SBA de la Università degli Studi di Torino on vaig fer ERASMUS+. La coordinadora responsable de la biblioteca és Maria Cassella.

Es el resultat de la fusió dels fons bibliogràfics de les següents biblioteques: Biblioteca Cognetti de Martiis, Biblioteca Federico Patetta, Biblioteca Francesco Ruffini i Biblioteca Giole Solari. Des de 2016 es va afegir la Secció Europea Gianni Merlini.

Està especialitzada en dret, economia, ciències polítiques, sociologia i antropologia més la secció dedicada a UE.

La biblioteca té una superfície de 10 mil m² i ofereix un total de 800 punts de lectura, molts d'ells amb vista al riu Dora Riparia. Conté més de 650.000 volums ubicats en 26 km de prestatgeries d'accés obert majoritàriament. El fons antic es troba ubicat en uns dipòsits especials de seguretat i climatització tancats, que al costat compten amb una sala de consulta.

La biblioteca compta amb tota una sèrie de col·leccions especials, la major part ubicades a la part de llibre antic però també hi ha alguna amb els materials de fons modern:

- Col·leccions especials: P. Bertola, C. Bertolini, V. Brondi, M. Chiaudano, M. Falletti, P. Farneti, P. Jannaccone, Laboratorio di Economia Politica "S. Cognetti De Martiis", F. Patetta, S. Pivano, V. Porri, F. ed E. Ruffini, G. Solari
- Donatius: P.L. Albini, S. Cognetti De Martiis, E. Eydoux, C. Montanari, F. Pierandrei, G. Pinoli, B. Rizzi, G. Vidari

[Suport a la recerca](#)

Els companys de suport a la recerca de la biblioteca em van estar explicant una mica com es donava aquest servei.

Tenen tot un grup de persones que fan informació bibliogràfica i és un grup format per personal de la universitat i per personal de la Cooperativa **Società Cooperativa Culture** que dona servei d'assistència als serveis destinats al públic i que a partir d'una hora concreta i en horaris especials (nits, cap de setmana, exàmens) estan coberts per aquest tipus de personal. Aquesta és una situació molt comú a Itàlia.

El Suport a la recerca és un servei d'assistència en la cerca d'informació tant per estudiants com per recercadors i professorat. Intenta ser una porta d'accés no només al procés de recerca d'informació si no també al coneixement dels recursos que té la biblioteca per donar resposta a les seves necessitats. Els usuaris que de forma comú venen són estudiants que es troben començant el doctorat i que han de perfilar ja el tema i la informació que necessiten per fer la tesi, alumnes que ha de fer un treball i no saben per on començar, però també usuaris que tenen experiència en el maneig de recursos d'informació,

que són usuaris habituals de la biblioteca però que es volen posar al dia amb els recursos de la seva especialitat i també es fan sessions per a professors.

Aquest servei el dona personal bibliotecari especialitzat en matèries de dret, ciències polítiques i socials, economia i estadística i temàtiques europees per tal de tractar els temes en el moment de la recerca d'informació de forma més efectiva.

El servei es dona en línia mitjançant videoconferència i de forma presencial i l'usuari ha de reservar cita prèvia per tal de tenir una entrevista amb un bibliotecari. Aquest tràmit el fan via correu electrònic i han d'indicar també la matèria que volen tractar. Aquesta dualitat del servei va permetre una continuïtat de servei durant la pandèmia.

El personal té una base de dades des d'on extreuen dades estadístiques per tal de veure la qualitat del servei. S'analitzen dades com el temps de resposta, la tipologia dels usuaris que usen el servei, si la resposta resol la consulta o no, informació sobre la consulta i sobre la resposta perquè poden servir per un altre usuari que fa la mateixa consulta i també permet seguir el perfil d'un usuari concret.

El grup de persones que donen suport a aquest servei és personal tècnic especialitzat que treballa per la universitat i que normalment fan de gestors del servei i també de personal d'assistència i personal de la cooperativa que fa les funcions d'assistència tutelat des de la biblioteca. El personal de la cooperativa té formació en biblioteca i és gent que té experiència en el sector però que no formen part de la plantilla del SBA i, en el seu defecte, de la Universitat.

Comunicació interna

Atès que a la biblioteca conviuen dos tipus de personal (personal de la universitat i personal de la cooperativa) i no sempre coincideixen tenen com a canal de comunicació un espai col·laboratiu a partir del qual es registren totes les incidències o informacions necessàries per tenir a tot el personal informat i per resoldre el problemes que es puguin presentar amb la rapidesa necessària. Utilitzen la plataforma TRELLO on tracten temes com: discussions, bases de dades, avisos, problemes de senyalització, banys, ordinadors, fotocopiadores, números de telèfon, etc.

Sector de Llibre Antic

Les obres antigues, rares o de prestigi i els fons històrics, tant llibres com material d'arxiu es poden consultar en el Sector 3 del 1er pis i reben un tractament especial. És necessari reservar cita prèvia mitjançant l'app *Afluences* que ja he presentat anteriorment.

L'accés a aquests fons és una mica més restringit i en principi està destinat per donar resposta a la comunitat universitària.

La resta d'usuaris que no es troba entre la varietat d'usuaris que conformen la comunitat universitària necessiten justificar la necessitat i la pertinència de la consulta d'un fons determinat i han de presentar una carta de presentació per justificar la consulta.

De cop només poden consultar 5 llibres que demanaran al taulell de referència. Si la consulta s'ha d'allargar diferents dies el material es pot mantenir en dipòsit fins que acabi la consulta.

Els usuaris poden treballar amb el seu ordinador personal, càmera fotogràfica o escàner portàtil i en tot moment es responsabilitzaran de la seguretat i el bon estat d'aquests documents per tal de retornar-los en perfecte estat. Tanmateix la biblioteca ofereix servei de reproducció que han de sol·licitar al taulell de referència.

Algunes xifres:

1 manuscrit
33 incunables
2970 impresos de s. XV
29.000 impresos des de s. XV a 1930

Chat

Des del web de la biblioteca els usuaris tenen un servei de chat per aclarir tot tipus de dubtes. El servei està disponible de 10h. A 12h. Durant aquesta franja horària els usuaris es podran posar en contacta amb un bibliotecari de forma síncrona. Fora d'aquesta franja els usuaris podran omplir un formulari per fer la seva consulta (que normalment va sobre les col·leccions o els serveis). Hi ha el compromís de donar resposta en 24h.

Campus virtual i altres plataformes

UniTo utilitza Moodle com a plataforma de Campus Virtual. La Biblioteca també utilitza aquest espai per incorporació informacions d'utilitat pels estudiants en aquesta plataforma.

Incloc més informació sobre totes les plataformes d'e-learning que s'utilitzen a UniTo: <https://www.unito.it/didattica/e-learning/le-piattaforme-e-learning-ateneo>

Centro di Documentazione Europea

La Biblioteca Norberto Bobbio acull el *Centro di Documentazione Europea* (CDE) del *Istituto Universitario di Studi Europei* (IUSE) el qual rep de forma regular les publicacions oficials de la UE des de 1952.

El CDE dona especial atenció a la difusió del coneixement dels recursos informàtics que les institucions europees posen a disposició dels ciutadans europeus. També posa a disposició dels usuaris de la biblioteca còpies gratuïtes de les publicacions de la UE.

El CDE forma part de la Rete italiana dei Centri de Documentazione Europei i col·labora en la redacció del *wikicde* que és la guia wiki de tots els CDE italians.

UniTo. ACTUACIONS AL TERRITORI

He tingut la fortuna de poder treballar amb una de les persones que més han treballat sobre aquest concepte (a l'entorn bibliotecari de forma concreta i institucional de forma general) i és Maria Cassella, responsable de la Biblioteca Norberto Bobbio, que és la biblioteca que em va acollir per fer l'ERASMUS+. Les actuacions al territori són totes aquelles activitats, col·laboracions o iniciatives que es desenvolupen al territori sigui a nivell local, nacional o

internacional i que es consideren l'anomenada **terza missione**. La Universitat té la obligació de treballar per desenvolupar projectes que connectin amb el territori per tal de donar una dimensió pràctica a l'activitat acadèmica, considerada la primera missió de les universitats i centres acadèmics, que potenciïn la creació de xarxes de col·laboració, però també té una responsabilitat amb la societat en general per oferir una dimensió cultural a través d'una gran oferta d'activitats d'oci de caire cultural obertes a tots els públics i programes de formació adaptats a sectors concrets de la nostra societat.

En aquest sentit UniTo participa en diferents projectes i ofereix espais de col·laboració per crear-ne de nous.

PROJECTE DE FORMACIÓ DE GRUP DE VOLONTARI CIVIL DE LA BIBLIOTECA STORICA DI ATENEO GRAF (CURS 2022-2023)

A partir de les relacions que es van desenvolupar durant l'ERASMUS+ va ser possible una col·laboració amb la [Biblioteca Storica di Ateneo A. Graf](#), amb la que vaig participar en el procés de formació del projecte de *Volontari civili*.

La Biblioteca A. Graf és la biblioteca històrica que es troba al palau de rectorat d'UniTo que inicialment va ser seu de la Biblioteca Nacional de Torí i la primera reconeguda com a *Biblioteca Nazionale Universitaria*.

Des de 1980 ha pres un caire molt més específic pel que fa als seus fons tenint en compte que donava en aquell moment servei a la *Facoltà di Lettere e Filosofia* i que conté fons personals de gran valor com el d'Arturo Graf del qual rep el seu nom, Augusto Rostagni, Piero Marinetti, Paolo Murialdi, etc. Actualment la biblioteca compta amb un fons de 200.000 volums aproximadament i 520 títols de revista.

En què consisteix el Servizio Civile Universale?

El Servei Civil Universal es un programa de voluntariat remunerat que té com a objectiu la participació i la inclusió professional i social mitjançant la inserció de persones en un programa formatiu en diferents entitats i associacions a Itàlia i a

l'estranger que treballen en sectors com el medi ambient, assistència, l'educació i promoció cultural i la protecció civil.

En aquest programa poden participar nois i noies entre els 18 i els 28 anys amb nacionalitat italiana o d'altres països de la UE, ciutadans no comunitaris en regla i no tenir antecedents criminals com a normes generals i la durada de l'experiència és de 12 mesos.

És una experiència única perquè obre a tanta gent un ventall professional que potser sense realitzar aquesta col·laboració no haguessin pensat a orientar el seu perfil professional cap un sector com el que acaben coneixent a partir del programa. De forma general és un projecte que promou el coneixement de l'administració pública a nivell professional i dona una oportunitat als joves per orientar la seva carrera professional. En aquesta actuació tampoc podem oblidar que en molts casos resol el rics d'exclusió social i professional dels joves i suposa una guia d'orientació en aquest sentit.

Quines opcions ofereix la UniTo per participar d'aquesta experiència?

UniTo va oferir 4 programes de participació amb 22 places vacants en total oferides a 2022 al menys, de las quals 12 anaven destinades al projecte del SBA (Sistema Bibliotecario di Ateneo):

1. Projecte "[La cultura della parità: percorsi di inclusione in UniTo](#)" a l'àmbit de l'assistència.
2. Projecte "[Navigare tra i libri: un mare di sapere per tutti](#)" a l'àmbit del patrimoni històric, artístic i cultural.
Aquest seria el programa que ofereix el SBA i que té com a objectiu específic:
Els voluntaris civils entraran en una fase d'acollida a cada biblioteca des d'on es podran confrontar amb el personal per construir una imatge de la seva funció durant els 12 mesos que dura l'experiència i per tal de sentir-se actors del programa del qual formen part i que alhora siguin capaços d'assolir els objectius generals del projecte que és la de contribuir a la formació cívica, social, cultural i professional dels joves i el apropament al patrimoni cultural. Anem a veure com s'organitza:

Formació dels voluntaris: la normativa del projecte exigeix un període de formació dels voluntaris, que es portarà a terme en els primers mesos de la seva estada i que contempla dos nivells de formació, un més general de presentació del servei i un més específic, que pretén donar sentit i contingut al rol concret de cada participant.

Pacte de servei: tenint en compte el grau d'especialitat de cada participants i de les característiques de l'experiència, en els dos primers mesos es dedicaran espais específics de reflexió per tal d'assolir el grau de complicitat i implicació dels voluntaris. Aquests encontres seran individuals per tal de seguir un feedback, potenciant la subjectivitat de l'individu, la seva responsabilitat en el desenvolupament del projecte, l'acceptació i interiorització de la seva funció.

Procés d'acompanyament: per tal de garantir un bon resultat de l'experiència que comporti un bon grau de satisfacció pel voluntari i dintre del programa, la ciutat de realitza al llarg de l'any recorreguts específics d'acompanyament de l'activitat. Existeix una figura de referència que fa de tutor formatiu però que també acompanya en tot moment al voluntari per tal de donar-li el suport necessari en cada moment.

Monitoratge: al llarg dels 12 mesos de realització del projecte, la universitat i de forma concreta les biblioteques que incloguin aquesta figura del voluntari civil realitzaran tota una sèrie d'actuacions de monitoratge que permeten fer un seguiment efectiu de l'activitat del voluntari i que permetran fer una valoració de l'experiència de forma molt més clara i eficaç.

Tutoratge de la feina des de les biblioteques: es fan tota una sèrie de sessions de grup i individuals per validar i certificar les seves competències.

3. Projecte "[Persone al centro: diritti e qualità della vita](#)" a l'àmbit de l'assistència.
4. Projecte "[ScopriAMO UniTO: un patrimonio di storie, persone e ricerche](#)" a l'àmbit del Patrimoni històric, artístic i cultural.

Més informació del projecte es pot consultar a la convocatòria:

<http://www.comune.torino.it/torinogiovani/bando-2022-navigare-tra-i-libri-un-mare-di-sapere-per-tutti>

Col·laboració i participació amb la Biblioteca Storica A. GRAF en el procés formatiu dels voluntaris civils acollits al curs 2022-2023

A partir de la meua experiència ERASMUS+ de 2022 una de les biblioteques amb les que vaig treballar va ser aquesta i gràcies a les relacions que es van desenvolupar a novembre de 2022, Sergio Demarchi, treballador d'aquesta biblioteca i responsable de la formació i tutoratge dels voluntaris civils de la seva biblioteca, em va demanar si volia participar en la sessió formativa fent un vídeo explicant què era per a mi la tercera missió, ja que el projecte dels voluntaris civils forma part d'aquestes actuacions de tercera missió en les que participa UniTo. Jo li vaig proposar que si volia podia implicar a dos col·legues més que han treballat aquest tema a la seves universitats i que estarien encantades de compartir la seva experiència:

1. **Cristina Baldi**, bibliotecària de la **Biblioteca di Giurisprudenza dell'Università degli Studi di Ferrara**, que va presentar un projecte de tercera missió que va desenvolupar el SBA al 2018, que va està premiat i posteriorment presentat al Convegno delle Stelline de Milà de 2022. Jo vaig tenir la sort de poder participar en la confecció d'aquest projecte de tercera missió quan vaig realitzar l'ERASMUS+ a UniFe al juliol de 2018 i vaig participar també quan es va portar a terme el projecte a l'octubre de 2018. El projecte es diu *Storie di libri e palazzi. Itinerari fra le biblioteche di Unife*. Aquest projecte va ser una proposta que es va començar a desenvolupar al 2017 i que encara està en curs, que té com a objectiu principal la valorització del patrimoni cultural UniFe (les seves seus històriques, les biblioteques i les col·leccions patrimonials de prestigi) i la implicació de diferents tipus de públic (adults, escola/família, visitants amb discapacitats). La realització del recorregut Torístic-cultural permanent ha previst la participació del personal de la universitat i d'empreses externes i ciutadants privats i es pot gaudir d'aquesta activitat de forma presencial o des de casa des del sito web des de dispositius mòbils. Són moltes les estratègies inclusives i sostenibles emprades: totems informatius, vídeo informatiu en llengua italiana de signes (LIS), recorregut virtual accessible des de l'app MIX

AR-eXperience e publicacions dedicades al públic adult i escola/família. Per tal de presentar aquest projecte Cristina Baldi va proposar la inclusió d'un [vídeo](#) que presenta el projecte mostrant alguns dels espais de l'itinerari Torístic i il·lustra sobre les diferents formes de poder gaudir d'ell. Està presentat per Allison Janice Cereza Genet, que va ser estudiant d'UniFe i que va formar part del servei civil de 2020/2021 a la Biblioteca di Giurisprudenza així que la seva presentació ja és la d'un *volontario civile* de biblioteca.

El projecte al Salone Restauro-Musei 2017: [UniFE: Il patrimonio culturale si svela](#).

Aquest projecte ha estat presentat a diferents espais, com per exemple, al cicle de trobades *Metti un pomeriggio in biblioteca* organitzat per Maria Cassella (31 msag 2021) i a l'edició del Convegno delle Stelline de 2022.

2. **Sabrina Celi**, bibliotecària de la **Biblioteca d'Umanistica dell'Università degli Studi di Siena**. Ella va fer un vídeo donant una definició de tercera missió basada en la necessitat de trencar barreres entre el patrimoni i la societat, potenciar els serveis i les institucions i obrir camins de diàleg entre universitat, cultura i societat. Tal i com ella comenta la *terza missione* suposa la potenciació de la creació d'idees i de nous espais, escoltar activament, nous estímuls i dona la possibilitat de confrontar experiències, valoritzar el que fem i el que veiem i suposa tota una projecció en el territori.
3. Jo vaig presentar un vídeo en el que vaig donar la meua visió del que és *terza missione* per a mi i vaig relacionar-lo amb l'activitat ERASMUS+ no només a UniTo si no també a UniFe perquè vaig tenir l'oportunitat de participar en el projecte scuola-lavoro que Cristina Baldi presenta en aquesta col·laboració i que mostra dues actuacions de tercera missió interrelacionades.

Així que finalment els voluntaris van tenir tres punts de vista representats amb models diferents però que persegueixen objectius comuns.

PROJECTES DE TERCERA MISSIÓ DE UniTo

Què és el Domini Públic?

El Domini públic és un tipus d'estat de gràcia al qual es troba una obra quan, passats 70 anys de la mort de l'autor caduquen els drets de l'autor sobre la seva obra.

Cada any a primers de gener una part del patrimoni mundial del coneixement, art i literatura passa a lliure disposició per qualsevol persona, i això vol que es pot utilitzar per finalitats molt diverses: les obres en domini públic es poden imprimir, publicar, copiar, difondre, traduir, reproduir en qualsevol suport, digitalitzar, etc., de forma lliure i sense l'exigència de pagar o demanar permís per fer-ho.

Què és el que fa la Universitat de Torí?

UniTo que ja era activa de manera informal en el Domini públic, s'uneix a una convenció amb el Polo Politecnico di Torino, la Città di Torino-Bibliotche Civiche Torinesi i la Fondazione Teatro Nuovo per enriquir-lo d'una forma col·laborativa i compartida amb la pròpia programació d'iniciatives culturals dedicades a la promoció de la lectura i dels serveis de biblioteca mitjançant l'organització d'activitats focalitzades a l'entorn del Domini Públic. Cada any es realitzen performance, activitats formatives i divulgatives per recordar les obres dels autors que poc a poc van entrant en Domini públic.

Després de formar part en aquesta convenció institucional a ha nascut un **"Progetto bibliotecario urbano sul pubblico dominio"**, fruit d'una bona pràctica de col·laboració cultural amb la intenció de difondre aquest concepte del Domini Públic com a mitjà per valoritzar i poder reprendre el patrimoni intel·lectual.

Entre les activitats habituals trobem fragment teatrals en format flashmob representants en les sales de les biblioteques i en alguns espais concrets de la ciutat i pels alumnes en formació de la Fondazione Teatro Nuovo i del Liceo Teatro Nuovo Coreutico.

Us deixo el trailer del projecte bibliotecari urbà sobre Domini Públic actiu a :
<https://fb.watch/hKJhvrKnRN/>

Trobades i altres actes

Aquí teniu una relació d'algunes de les activitats realitzades sota aquest projecte:

Jornada dedicada a la figura i a les obres del filòsof Piero Martinetti (28 octubre 2014,), [comunicazione sul pubblico dominio Viva l'Italia libera](#), espectacle teatral realitzat al Museo Carcere "Le Nuove" (27 abril 2015).

[Progetto pubblico dominio celebra GLENN MILLER a Fà la cosa giusta!](#) a (17 i 18 octubre 2015).

El [Progetto bibliotecario urbano sul pubblico dominio](#) a la "Quinta giornata delle biblioteche del Piemonte" (22 febrer 2016).

Virginia Woolf ["Una stanza tutta per sé"](#), curt teatral realitzat a la Biblioteca di Economia e Management (Torí, 8 març 2016).

Virginia Woolf ["Una stanza tutta per sé"](#), curt teatral realitzat a la Biblioteca di Scienze letterarie e filologiche (Torí, 14 abril 2016).

[Il Piccolo Principe liberato, ma non per tutti](#), seminari al Politecnico di Torino, Biblioteca centrale di Ingegneria (Torí 20 abril 2016).

[L'Università di Torino e la Grande Guerra: voci dal fronte](#), textos i lectures, Biblioteca Storica di Ateneo Arturo Graf (Torí, 21 abril 2016).

[Storie ordinarie di usi e riusi in pubblico dominio](#), seminari al Salone del libro (Torí, 12 maig 2016. Disponible el podcast realitzat per Border Radio: [Ascolta il podcast](#))

[PRENDI, LEGGI, SCOPRI e SORPRENDITI!](#): pàgines de domini públic que il·lustren una ciutat en ocasió de **Torino che legge** 2017 (del 18 al 23 abril 2017).

Virginia Woolf **"Una stanza tutta per sé"**, curt teatral realitzat a la Biblioteca civica Centrale di Torino en ocasió del Dia Internacional per l'eliminació de la violència contra les dones (Torí, 24 novembre 2017).

[Il pubblico dominio va in tram](#), performance realitzat a les línies del tram històric de la ciutat (Torí, 14 desembre 2017), amb lectures teatrals de textos de domini públic que recorren llocs i rituals típics de la vida torinesa, espais com **"Il mercato di Porta Palazzo"** d'Edmondo De Amicis, **"Bicerin"** d'Alberto Viriglio, **"Bogianen"** d'Alberto Viriglio, **"Le golose"** de Guido Gozzano e **"La carrozza di tutti"** d'Edmondo De Amicis.

[Luci ed ombre di Henry Ford](#), (Torí, 16 abril 2018, [Biblioteca di Economia e Management - Università degli Studi di Torino](#)): acte realitzat en ocasió de l'entrada en Domini públic l'obra de Henry Ford i per [Torino che legge](#).

[Torino-Detroit e ritorno. Gli albori del fordismo alla FIAT](#) (Torí, 8 juny 2018, *Centro storico FIAT de Torino*) acte realitzat en ocasió de l'entrada en Domini Públic l'obra de Henry Ford i per [Archivissima](#)¹.

[VIAGGIO ALLA LUNA. LUNA "SOGNATA" E LUNA "RAGGIUNTA"](#), mostra documental en col·laboració amb el *Museo del Fantastico e de la Fantascienza (Mu.Fant)* i el [Progetto bibliotecario urbano sul pubblico dominio](#) del 3 al 20 d'abril 2019 amb la Biblioteca civica Centrale de via della Cittadella 5, a Torí. Un recorregut a partir dels llibres i de les il·lustracions i els textos de narrativa fantàstica popular que parlen de la lluna entre s. XIX i les exploracions lunars.

Col·laboració Amb Wikimedia Itàlia En El Context De Domini Públic

El projecte bibliotecari urbà en el context del Domini Públic vigent a Torí va participar al [Progetto:GLAM/WikiMarinetti](#), nascut a l'interior del grup de treball "*Integrazione e innovazione dei servizi bibliotecari*" promogut per [Aib Piemonte](#) a 2015.

A partir d'un text pilot, es van verificar les intervencions que permetessin un millor gaudiment amb atenció concreta a les accions connectades amb les competències específiques dels bibliotecaris. És per això que es va proposar una sèrie de bones pràctiques per a la publicació d'obres pertanyents al patrimoni de les biblioteques, per promoure el seu ús via web i potenciar la millora col·lectiva de les obres en domini públic.

Digitalització dels textos en Domini Públic:

- Col·lecció de textos i documents de ["Piero Martinetti"](#) (2014)
- Col·lecció de textos i documents de ["Emanuele Artom"](#) (2015)
- Col·lecció de textos i documents sobre el futurisme: ["Filippo Tommaso Marinetti"](#), ["Fillia"](#) (2015)
- Col·lecció de textos i documents de ["Leo Ferrero"](#) (2016), en col·laboració amb el projecte *Open Literature* del Dipartimento di Lingue e Letterature Straniere e Culture Moderne de la Universitat de Torí.
- Col·lecció de textos i documents de ["Antonin Artaud"](#) (2019)

¹ Festival de la ciutat de Torino dedicat als Arxius. Es celebra normalment entre el 9 i el 12 de juny i es fan moltes activitats culturals als arxius, entre elles, la nit dels arxius de forma virtual i presencial.

PROJECTES A RESALTAR

PUBBLICO DOMINIO #OPEN FESTIVAL

La primera edició italiana del [Pubblico dominio #open festival](#), va ser a novembre de 2016 a Torí i va estar dedicada a temes de Domini públic i cultura OA. Els sistemes bibliotecaris del Politecnico di Torino, Università di Torino, Biblioteche Civiche Torinesi i amb la col·laboració de la Fondazione Teatro Nuovo han pogut donar lloc en els últims anys a un projecte, del qual ja he fet menció anteriorment, i que es diu **"Progetto bibliotecario urbano sul pubblico dominio"** amb la intenció de crear consciència col·lectiva respecte a la importància del Domini públic i per promoure l'alfabetització i desenvolupar competències tècniques que estiguin relacionades amb el tema.

Aquest festival es va lligar de forma concreta a les biblioteques de tot tipus perquè s'entén que el Domini públic i els temes que tenen relació amb la cultura open estan relacionats especialment al sistema bibliotecari ja que les biblioteques treballen per valoritzar els patrimonis documentals mitjançant, per exemple, de la digitalització de fons patrimonials, organitzant activitats de promoció d'aquests fons i de caire cultural i absolutament orientades a potenciar les accions de tercera missió de les universitats.

TORINO CHE LEGGE

Aquesta activitat està promoguda pel Forum del Libro de la ciutat de Torí i les biblioteques del Sistema Bibliotecari de UniTo i la Fondazione CRT amb la col·laboració del centre Unesco i on també participen les principals entitats culturals de la ciutat i coincideix amb el dia Mundial del Llibre i dels

Drets d'Autor. *Torino che legge con il Piemonte* és un projecte que pretén potenciar l'interès per la lectura amb tot un seguit d'activitats que es realitzen tant a Torí com a tantes altres províncies del Piemonte.

En realitat es realitza durant tota la setmana per poder oferir tot un seguit d'activitats culturals de la mà de tot tipus d'institucions tant de l'àmbit privat com públic i que solen estar relacionades amb el món del llibre: les biblioteques públiques de Torí, les llibreries en col·laboració amb l'Associazione Librai Italiani i el SIL, UniTo, Torino Rete Libri, les Case del Quartiere, el Salone Internazionale del Libro di Torino, el Concorso letterario nazionale Lingua Madre, del Circol dei Lettori I.T.E.R., Istituzione Torinese per

una Educazione responsabile, el MUSLI – Museo della Scuola e del Libro per l'Infanzia, junt amb totes les entitats i associacions que es troben dins del Patto per la Lettura.

Una de les últimes manifestacions ha estat dedicada a Primo Levi. Una mica d'informació:

<https://www.primolevi.it/it/torino-legge-primo-levi>

<https://museodiffusotorino.it/news/6466/torino-legge-primo-levi->

Parla de UniTo che legge amb motiu del centenari del naixement de Primo Levi: <https://www.youtube.com/watch?v=gMt--AzrXD8>

Curiosament també algunes llibreries regalen le rose di Sant Jordi, és a dir, per cada llibre venut una rosa.

DONNE DI PUBBLICO DOMINIO. Un editathon wikipedia dedicato alle figure femminili.

Amb ocasió del *Torino che legge 2019* el [Progetto bibliotecario urbano sul pubblico dominio](#) en col·laboració amb el [progetto WikiDonne user group](#) coordinat per Camelia Boban i *Wikipedia Italia* es va proposar un *editathon* de tall absolutament femení que es va presentar com a una marató d'escriptura de veus vikipèdia dedicades a escriptors o científiques en domini públic i que tenia per objectiu enriquir i crear noves veus a l'enciclopèdia lliure amb figures femenines rellevants en la ciència i les arts. Es va celebrar a la **Biblioteca civica centrale di Torino**. va ser una activitat destinada a tot tipus de públic i l'activitat va ser gratuïta.

Durant l'*editathon* els contribuïdors van crear, modificar i millorar les veus a vikipèdia i van rebre una formació bàsica sobre l'escriptura de les veus.

Notícia sobre l'activitat:

[Pubblico dominio: uno strumento per la democrazia e l'uguaglianza di genere](#)

LA BIBLIOTECA NEL SALONE

<https://www.facebook.com/bibliotecanelsalonevbibliotecanelsalonevd/>

Des de 2017 el *Salone internazionale del Libro* acull la **Biblioteca nel Salone** dintre de la *Piazza dei Lettori*.

Què és la Biblioteca nel Salone?

El lloc en el que les biblioteques i els bibliotecaris de qualsevol tipus d'institució o perfil professional es converteixen en una única biblioteca connectada, integrada i creuant-se també amb el sistema de llibreries del territori. Una biblioteca orientada a l'apertura que s'ofereix més enllà dels seus confins tradicionals dintre de la *Piazza dei Lettori del Salone*.

La *Piazza dei lettori* es presenta com a un espai de trobada, diàleg, compartició, manifestació del mercat o dels gèneres literaris, físics i virtuals.

Us deixo uns vídeos per a que vegeu quin és per ells el model ideal de la *Piazza dei Lettori*:

https://fb.watch/mQr_xMj46t/

<https://fb.watch/mQssP6qaVS/>

POLO BIBLIOGRAFICO DELLA RICERCA

Des del 28 de juny de 2016 algunes biblioteques que pertanyen a diversos instituts de recerca del territori van passar a formar part del *Polo bibliografico SBN* gestionat per UniTo donant com a resultat a la creació del [Catalogo del Polo bibliografico della ricerca](#).

Aquest nou catàleg integrat té la funció de millorar l'accessibilitat del patrimoni bibliogràfic present al territori, incrementant la qualitat dels serveis i per tal de poder garantir un major ús d'instruments innovadors que en aquell moment es van posar en comú per fer-los accessibles als usuaris de les institucions del territori i als usuaris externs.

El *Polo bibliografico SBN*, s'identifica amb la sigla UTO, i inclou totes les biblioteques de la universitat i està inserit en els sistemes d'informació locals, nacionals i internacionals intentant, amb el pas dels anys afegir algunes millores, com per exemple, l'ampliació de l'ús dels continguts, inclosos els digitals.

La Biblioteca Norberto Bobbio és biblioteca LIBER (Lige des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries).

GESTIÓ CULTURAL AL SBA I INICIATIVES AL TERRITORI.

Projectes o institucions de promoció i conservació del patrimoni i la cultura

Il FAI: Fondo per l'Ambiente Italiano

És una fundació sense ànim de lucre nascuda al 1975, sota el model del National Trust, amb la intenció de tutelar i valoritzar el patrimoni històric, artístic i paisatgístic italià. Aquesta missió comporta la cura dels espais considerats especials per tal de mantenir-los i poder-los oferir a les generacions no només presents si no també a les futures, per promoure l'educació, la consciència i el respecte pel patrimoni, natural històric i cultural nacional i hi ha el compromís de tutelar els béns naturals i culturals tal i com s'indica a la constitució a l'art. 9: *"La Repubblica tutela il paesaggio e il patrimonio storico e artistico della Nazione"*.

Tenen tota una programació dedicada a les escoles:

<https://fondoambiente.it/il-fai/scuola/progetti-fai-scuola/>

Aquesta és la segona institució que he tingut la possibilitat de conèixer mitjançant les meves experiències ERASMUS a Itàlia. L'altra iniciativa de recuperació i conservació del patrimoni és [ArtBonus](#) de la qual ja vaig parlar en la meua [memòria](#) de l'ERASMUS+ que vaig realitzar a UniFe i que està disponible al nostre dipòsit institucional.

GESTIÓ CULTURAL A UniTo

La Universitat aprofita els seus palaus per oferir activitats de promoció i difusió cultural.

La estructura del SBA és una de les que es troben més implicades en aquesta tasca i que va sempre vinculada a les disciplines de cada biblioteca.

A l'Edifici històric de la universitat on es troba Rectorat i els serveis centrals normalment hi ha exposicions al claustre d'ingrés al palau.

ACTIVITAT CULTURAL DEL SBA d'UniTo

El Sistema Bibliotecari d'Ateneu de UniTo fa difusió i promoció dels seus fons a cada biblioteca. Algunes d'elles tenen més possibilitats perquè compten amb espais per fer actes i altres activitats.

PROJECTE: L'UNIVERSITÀ DI TORINO E LA GUERRA: MOSTRA VIRTUALE

En el conjunt d'activitats de celebració amb motiu del centenari de la 1a Guerra Mundial, la Direzione Sviluppo organizzativo Innovazione e Servizi bibliotecari va realitzar la mostra *L'Università di Torino e la Grande Guerra*. Les fonts arxivístiques, bibliogràfiques i museístiques documenten l'aportació d'UniTo a la innovació provocada per l'acceleració deguda a l'esforç bèl·lic en la ciència, la medicina la societat i la cultura.

Part del material documental de la mostra es troba al portal comissariat pel Ministero per i Beni e le Attività Culturali.

Aquí podeu consultar el vídeo de la mostra: [L'Università di Torino e la Grande Guerra](#)

CELEBRACIÓ DELS 10 ANYS DE WIKIDATA

Deixo tota la informació sobre aquesta activitat que va tenir lloc al mes d'octubre de 2022: <https://www.sba.unito.it/it/eventi/celebrazioni-il-10deg-compleanno-di-wikidata>

LA BIBLIOTECA NORBERTO BOBBIO

En aquesta biblioteca podem gaudir de diferents activitats culturals que es mantenen de forma fixa:

Espai cultural

La biblioteca compta amb un espai expositiu a l'ingrés de la biblioteca. En el moment en el que jo vaig fer l'Erasmus+ hi havia una exposició dedicada a Gioele Solari amb motiu del 150 aniversari del seu naixement. A continuació deixo algunes fotografies de la mostra i de l'espai expositiu:

Visites guiades

La Biblioteca organitza sota petició visites guiades per grups en italià i en anglès. Els grups no poden ser superiors a 20 persones i es tenen en compte els interessos dels visitants per tant quan fan la reserva han de donar informació sobre la tipologia de grup que són per tal d'adaptar la visita als interessos dels visitants.

2

LA BIBLIOTECA STORICA A. GRAF

Aquesta biblioteca havia estat en el passat seu de la Biblioteca Nacional fins que no va ser traslladada a l'edifici que ocupa en l'actualitat a Pzza Carlo Alberto, 3.

Sala d'Exposicions

Com a biblioteca històrica del SBA d'UniTo potser és la biblioteca que compta amb més espais per desenvolupar activitats culturals.

Compten amb una sala d'exposicions equipada amb taules expositives i estructures per penjar panells o quadres.

² Biblioteca Nazionale di Torino.

Veiem algunes fotografies:

Sala de Conferències

La biblioteca compta amb una sala de conferències on es fan tota mena d'activitats de difusió però també de formació: presentacions de llibres, inauguracions d'exposicions, cursos de formació, conferències, etc.

Incloc fotografies del dia que vaig fer la presentació del CRAI de la UB a UniTo:

Visites guiades

La Biblioteca Storica A. Graf ofereix visites guiades. És necessari omplir un formulari per demanar-les. La visita dura 20' i l'horari de les visites és de 10h a 17h de dilluns a divendres i les fa el personal de la biblioteca. El visitant rebrà confirmació de la visita per correu electrònic i pot manifestar al formulari si té algun interès especial per veure a la visita.

Aquesta biblioteca i la Biblioteca di Scienze Letterarie e Filologiche es van adherir a aquesta activitat de visites guiades de BiblioTour Piemonte, activitat que té l'objectiu de promoure i valoritzar les col·leccions del SBA, les biblioteques i el patrimoni UNESCO mitjançant la creació de nous itineraris turístics a la regió del Piemonte.

En definitiva s'intenta il·lustrar als visitats sobre la formació dels fons bibliogràfics, les col·leccions concretes i la història del SBA.

En aquesta activitat trobarem biblioteques de tot tipus no només universitàries.

MERCHANDISING A UniTO

Actualment no hi ha una tenda ni una oficina de merchandising de la universitat.

La tenda de merchandising havia tingut lloc en un espai del palau de Rectorat i estava gestionada per una societat externa creada per la mateixa universitat que rebia algun tipus de subvenció, però encara i així es van veure obligats a tancar perquè era un servei deficitari. Encara que part del personal de la tenda estava contractat per la universitat no sortia rendible.

La recuperació d'aquest servei és imprescindible perquè l'Infopoint és un punt de contacte de la Universitat i la seva comunitat universitària, especialment amb els estudiants tant italians com estrangers que s'integren a la comunitat universitària iniciant els seus estudis.

Vaig tenir una entrevista amb la responsable de merchandising de UniTo, Mariella Oliviero.

Ja abans del confinament va fer tota una selecció de productes que poguessin cobrir les necessitats dels usuaris. Per tant va demanar diferents productes d'una mateixa línia, amb la intenció de poder oferir una varietat de models amb preus i cobrir les línies tradicionals d'aquest tipus de productes en un ambient universitari. Alguns dels productes que es podien trobar eren: jerseis, samarretes, gorres, tasses, bolis, llapis, llibretes, clauers, etc., però també va fer una selecció d'una línia de productes d'alta gama com mocadors de seda, per exemple.

Durant el període de confinament la responsable de merchandising i d'imatge corporativa es va dedica a fer tot un informe-proposta sobre el projecte del nou espai de merchandising de la universitat.

Són conscients de que aquest tipus de negocis són necessaris perquè són una de les vies de venda d'imatge de la institució, de fet la representen i són un element que proporciona sentiment d'inclusió als clients que els compren, els fa sentir-se part de la comunitat universitària a la que acaben d'incorporar-se.

PROJECTE NOU DE RECUPERACIÓ DE LA TENDA DE MERCHANDISING DE UniTo.

La idea és crear un espai d'informació general (Info point) on la seva comunitat es senti assistida en tot moment i dedicar una altra espai per a la tenda de merchandising. Aquest espai recuperarà el punt de venda del merchandising de UniTo, però també es vol recuperar tot un espai per realitzar activitats culturals i formatives com conferències, seminaris, trobades oberts a la ciutadania que funcioni com un punt de trobada.

Al 2020 Mariella Oliviero, responsable del merchandising fins a 2022 ja havia començat tot un estudi sobre aquest servei abans del confinament, però va ser durant aquest que es va dedicar a desenvolupar tot un projecte que tenia com a objectiu la reapertura del servei.

Són conscients de que és un error que la tenda no estigui activa perquè estava molt ben situada i era també un punt de visita per turistes, per tant, una actuació més d'internacionalització. En la sessió que vaig tenir amb ells em van ensenyar les campanyes i em van comentar que havia de sortir una

[convocatòria](#) en 2022, que al final va sortir al desembre per a que la gent pogués participar en la selecció i proposta d'un Infopoint amb un espai dedicant a tenda de merchandising. Va ser a gener de 2023 quan van publicar una convocatòria per agafar idees pel nou info point on es suposa que es combinarà un espai d'informació a l'estudiant amb un espai de store UniTo i potser algun espai polivalent que permeti la realització d'activitats culturals. Aquí podeu consultar la convocatòria: <https://www.unito.it/avvisi/call-ideas-qual-e-la-tua-idea-di-infopoint>

Estudi productes

Els discurs que es va seguir per fer una tria de productes factibles per incloure a la tenda tenia a veure amb conceptes com la sostenibilitat, incorporació de productes naturals, però també es va plantejar la possibilitat de incloure línies de productes diferents, una mica en funció de la varietat de clients que conformen la seva comunitat.

Línia de productes bàsics:

- Representen de forma clàssica la marca-institució
- Van dirigits a tots els públics
- Han de ser de molt bona qualitat encara que siguin bàsics
- Han d'utilitzar els colors de la universitat lligat a la imatge gràfica

Aquí tenim la mostra dels productes que es van estudiar per obrir la tenda:

Aquí falta tota la gama de samarretes, dessuadores, algun objecte més sofisticat i d'una qualitat i altres elements clàssics com paraigües, bosses simples, bosses d'esport, motxilles, etc.

Canvi de Logo de la UniTo

UNIVERSITÀ
DI TORINO

En aquest període de pandèmia es va produir també el canvi de logo de la Universitat, aspecte que s'havia de tenir en compte de cara a les campanyes de merchandising.

Aquest és el nou logo de la Universitat després de 600 anys amb la mateixa imatge corporativa. La intenció de refer-lo és la de donar una imatge més moderna i contemporània que contingui els elements bàsics que identifiquen la universitat però que es presenten amb una imatge molt més dinàmica. Aquest nou logo l'ha dissenyat Nadia Borgetti que l'ha fet tenint en compte cada element i el seu significat i respectant el model original.

Per a més informació sobre l'imatge corporativa d'UniTo podeu consultar:
<https://www.unito.it/ateneo/statuto-e-regolamenti/grafica-e-uso-del-logo>

Per tenir més informació històrica sobre el segell de la universitat podeu consultar:
https://www.unito.it/sites/default/files/storia_sigillo_gentile_novaria_ri_zzi_turco.pdf

Aquí podem observar el pictograma amb la descripció de cada element:

El pictograma es troba enmarcat dintre d'un cercle vermell dintre del qual podem identificar:

1. **Tres llibres** que es presenten com a peu i representen els fonaments de l'ateneu, és a dir, les tres facultats originals de la Universitat: Teologia identificada amb una creu, Dret i Medicina i Arts.
2. El Brau que és el símbol que representa a Torí i que demostra la seva força, la seva potència i la seva solidesa.
3. L'àliga, que simbolitza l'emblema de l'empearador però també és el símbol del coneixement.
4. El sol, que s'identifica amb l'origen de la saviesa en relació amb la durada del temps.
5. La llegenda, on es pot llegir *Universitas Studii Taurinensis*, que es la denominació que rebia la Universitat en les primeres butlles pontifícies que fan referencia a l'Ateneu.
6. L'any de fundació que va ser al 1404.

En canvi aquí podeu veure el logo antic on canvien alguns aspectes com la llegenda, les marques als llibres, l'àliga, etc. Tota aquesta transformació s'ha realitzat amb un grup d'estudi filològic i històric que ha donat suport en aquesta nova versió del logo.

LA IDEA DE LOGO DINTRE DEL SBA

De les biblioteques que conformen el SBA d'UniTo només hi ha dues que tenen logo independent, però el SBA no té encara un logo definit. Una de les biblioteques en qüestió és la Norberto Bobbio. És un logo que des d'un punt de vista gràfic i institucional s'allunya del logo de la Universitat, que segueix un model clàssic i històric, en canvi en l'altre cas és totalment innovador i intenta estar a l'alçada del grau de modernitat del Campus Einaudi que és on es troba la biblioteca.

L'altra biblioteca que té logo propi és la Biblioteca d'Economia i Management. El model també es distancia del logo convencional de la universitat i s'apropa a la disciplina que identifica en certa manera.

APPÈNDIX 1: INFORMACIÓ SOBRE LES ACTIVITATS REALITZADES DURANT L'ESTADA ERASMUS PROGRAMMA ERASMUS+ 2021/2022

SBA. UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TORINO

- 13/6 9.00h-10.00h** al Campus Luigi Einaudi (CLE) Entrevista presentació de la biblioteca amb la responsable de la Biblioteca Roberto Bobbio, Maria Cassella.
- 10h-11.30h.** Entrevista amb la responsable de Llibre Antic: intercanvi d'experiències, tractament de la col·lecció, visita de les instal·lacions que alberguen la col·lecció de llibre antic.
- 11.30h-13.30h** Entrevista amb Marco Garofalo, personal de la Societat Cooperativa Culture, que forma part del grup de Referència i Informació Bibliogràfica de la biblioteca.
- 15.00h-17.00h** Entrevista amb Fabio Levi. Visita al [Centro Internazionale di Studi Primo Levi](#) e Istituto Piemontese per la [Storia della Resistenza e della Società Contemporanea Giorgio Agosti](#) on es troba la Biblioteca Primo Levi.
- 14/6 9.00h [GRAF](#).**
- 9.30h-11.30h** Appuntamento Rettorato visita merchandising. Entrevista amb la responsable de comunicació, Mariella Oliviero que va dissenyar tot un projecte per restablir el negoci de merchandising de la universitat en aquests moments tancat.
- 11.30h-13.30h** Visita d'algunes de les biblioteques d'àrea humanística que es troben a Palazzo Nuovo. (Mediateca, Biblioteca G Tabacco, Biblioteca di Filosofia, Biblioteca di Filologia, Linguistica e Tradizione classica e Biblioteca d'Arte. Musica e Spettacolo).
- 13.30h** Entrevista amb el professor de biblioteconomia M. Vinarelli. (Dipartimento di Studi Storici. ARCHIVISTICA, BIBLIOGRAFIA E BIBLIOTECONOMIA).
- 15/6 9.30h-10.30h [Sistema Museale di Ateneo](#).** Entrevista amb la resposanble del SMA, Giancarla Malerba.
- 10.30h-14.00h** Visita dels tres museus que conforme nel SMA: Museo della Frutta, Museo di Anatomia Umana "Luigi Rolando" i el Museo di Antropologia Criminale "Cesare Lombroso".

- 16/6 9.00h Biblioteca di Area Umanistica, Biblioteca di Lingue "G. Melchiori".
11.00h Archivio di Stato. Visita guiada a l'arxiu, la biblioteca i el museu i entrevista amb el director de la institució.
- 17/6 9.00h GRAF. Presentazione del CRAI de la Universitat de Barcelona (UB).
- 19/6 16.00h. Visita guiada al *Orto botanico*, espai que forma part del Sistema Museale di Ateneo (SMA) de la Università degli Studi di Torino.

PROGRAMMA DELLA PRESENTAZIONE DEL CRAI DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA.

1. Presentazione del CRAI dell'UB. Visione generale.
2. Il Gruppo di Diffusione di servizi e risorse nel contesto del CRAI. Perché marketing in biblioteca?
3. Il Marketing collegato a diversi servizi come una politica d'informazione e diffusione del Sistema Bibliotecario d'Ateneo e dei suoi servizi.
4. La marca CRAI.
5. Le campagne: disegno, attuazioni, diffusione, etc.
6. Il futuro: altri strumenti come tool d'innovazione: Binnakle, un modello di gamificazione pensato per la creatività i l'innovazione. Presentazione d'una esperienza come via di migliora dell'attenzione all'utente, come parte del nostro piano strategico.

12.00h Promemoria Group. Entrevista amb el CEO d'aquesta empresa que es dedica a la gestió de la digitalització de fons bibliogràfics i documentals i són els creadors del Festival Archivissima dedicat als Arxius.

APÈNDIX 2: BIBLIOTEQUES DE UniTo

Biblioteca di Scienze Agrarie e Veterinarie:

<https://www.bibl-agrovet.unito.it/it>

Biblioteca Federata di Medicina "Ferdinando Rossi":

<https://www.bfm.unito.it/it>

Biblioteca Norberto Bobbio:

<https://www.bibliotecabobbio.unito.it/it>

Biblioteca di Economia e Management:

<https://www.bem.unito.it/it>

Biblioteche di Scienze della Natura: <https://www.bibliosdn.unito.it/it>

- [Chimica - Ponzio](#)
- [Farmacia - Guareschi](#)
- [Fisica](#)
- Informatica
- [Matematica - Peano](#)
- [Psicologia - Kiesow](#)
- [Scienze della Terra - Spezia e Malaroda](#)
- [Scienze della vita e Biologia dei sistemi \(DBIOS\)](#)
- [SUISM](#)

Biblioteche di Scienze Umanistiche: <https://www.bibliosum.unito.it/it>

- [Biblioteca di Arte, Musica e Spettacolo](#)
- [Biblioteca di Filologia, Linguistica e Tradizione Classica](#)
- [Biblioteca di Filosofia](#)
- [Biblioteca di Lingue "G. Melchiori"](#)
- [Biblioteca di Orientalistica](#)
- [Biblioteca di Scienze dell'Educazione \(Torino\)](#)
- [Biblioteca di Scienze dell'Educazione \(Savigliano\)](#)
- [Biblioteca di Scienze Letterarie](#)
- [Biblioteca di Scienze religiose "E. Peterson"](#)
- [Biblioteca di Storia "G. Tabacco"](#)
- [Biblioteca Storica di Ateneo "A. Graf"](#)
- [Mediateca](#)

APÈNDIX 3: LLISTA DE BIBLIOTEQUES DELS INSTITUTS DE RECERCA DEL TERRITORI INCLOSES AL CATÀLEG ÚNIC DE UniTo

- [Archivio Nazionale Cinematografico della Resistenza](#) - Polo '900
- [Centro Studi Piero Gobetti](#) - Polo '900
- [Fondazione Carlo Donat-Cattin](#) - Polo '900
- [Istituto Piemontese Antonio Gramsci](#) - Polo '900
- [Fondazione Vera Nocentini](#) - Polo '900
- [Istituto di Studi Storici Gaetano Salvemini](#) - Polo '900
- [Ismel](#) (Istituto memoria e cultura del lavoro, dell'impresa e dei diritti sociali) - Polo '900
- [Istituto piemontese per la storia della Resistenza](#) - Polo '900
- [Rete italiana di cultura popolare](#) - Polo '900
- [Accademia di Medicina](#)
- [Accademia delle Scienze](#)
- [Fondazione Luigi Einaudi](#)
- [Fondazione Luigi Firpo](#)
- [Biblioteca dell'Istituto internazionale Don Bosco](#)
- [Biblioteca della Curia Metropolitana di Torino](#)
- [Biblioteca del Seminario arcivescovile di Torino](#)
- [Biblioteca della Fondazione 1563 per l'Arte e la Cultura](#)
- [Biblioteca del Conservatorio statale di musica "G. Verdi"](#)
- [Istituto Nazionale di Ricerca Metrologica \(INRIM\)](#)
- [Biblioteca del Museo Egizio "Silvio Curto"](#)
- [Biblioteca "Marcella Novo" - SAA School of Management](#)
- [Fondazione Sandro Penna](#)

APÈNDIX 4: BIBLIOGRAFIA

- CASSELLA, Maria; FIORE, Cristina. (2016). [Il Caso della Biblioteca Norberto Bobbio](#), Università degli Studi di Torino.
- COGNIGNI, Cecilia; CALABRESE, Valeria; SPIOCCIA, Nunzia; ZANETTI, Patrizia. (2014). [Il pubblico dominio a Torino: un tesoro per tutti!](#) in *Biblioteche oggi*, XXXII, 9, pp. 48-59. [Consulta:16/10/2023]
- BOZZARELLI, Oriana. (2017). [Le libertà de Il Piccolo Principe. Storie ordinarie di business in pubblico dominio](#) in *Ricognizioni*, 4, 7, pp. 93-104. [Consulta:16/10/2023]
- BOZZARELLI, Oriana; MANDRILE, Viviana; MARANGONI, Elena. (2017). [Quale futuro per i dati di biblioteche e musei? Linked Open Data e Open Data protagonisti al Pubblico dominio #open festival di Torino](#) in *Bibliotime*, XX, n. 1-2-3. [Consulta:16/10/2023]
- INGROSSO, Gloria. (2017). [Oltre il confine, il "Cielo rosso, al mattino": un reportage dal Salone del Libro](#). In: Pens: Poesia Contemporanea e Nuove Scritture. [Consulta:16/10/2023]
- COGNIGNI, Cecilia; CALABRESE, Valeria; SPIOCCIA, Nunzia; ZANETTI, Patrizia. (2018). [Enhance cultural heritage through the public domain. The Public domain #open festival of Turin as case study](#) in *Bibliothecae*, 7, 1, pp. 348-390. [Consulta:16/10/2023]
- WIKIPEDIA. (2019). [Pubblico dominio: uno strumento per la democrazia e l'uguaglianza di genere](#) in Wikipedia Italia. [Consulta:16/10/2023]
- CASSELLA, Maria. (2020). *Biblioteche accademiche e terza missione*. Milano: Editrice Bibliografica.

ÍNDEX

PRESENTACIÓ DEL SBA DE LA UNIVERSITAT DE TORÍ	2
AFFLUENCES: APLICATIU PER RESERVAR ESPAI D'ESTUDI A LA BIBLIOTECA3	
CAMPUS LUIGI EINAUDI.....	4
BIBLIOTECA NORBERTO BOBBIO.....	5
Suport a la recerca	6
Comunicació interna	7
Sector de Llibre Antic	8
Chat	9
Campus virtual i altres plataformes	9
Centro di Documentazione Europea.....	9
UniTo. ACTUACIONS AL TERRITORI	9
PROJECTE DE FORMACIÓ DE GRUP DE VOLONTARI CIVIL DE LA	
BIBLIOTECA STORICA DI ATENEO GRAF (CURS 2022-2023)	10
En què consisteix el Servizio Civile Universale?	10
Quines opcions ofereix la UniTo per participar d'aquesta experiència?	11
Col·laboració i participació amb la Biblioteca Storica A. GRAF en el procés formatiu dels voluntaris civils acollits al curs 2022-2023	13
PROJECTES DE TERCERA MISSIÓ DE UniTo.....	15
Què és el Domini Públic?.....	15
Què és el que fa la Universitat de Torí?	15
Trobades i altres actes.....	16
Col·laboració Amb Wikimedia Itàlia En El Context De Domini Públic.....	17
PROJECTES A RESALTAR	18
PUBBLICO DOMINIO #OPEN FESTIVAL.....	18
TORINO CHE LEGGE.....	18
DONNE DI PUBBLICO DOMINIO. Un editathon wikipedia dedicato alle figure femminili.....	19
LA BIBLIOTECA NEL SALONE	20
Què és la Biblioteca nel Salone?	20

POLO BIBLIOGRAFICO DELLA RECERCA	20
GESTIÓ CULTURAL AL SBA I INICIATIVES AL TERRITORI.	21
Projectes o institucions de promoció i conservació del patrimoni i la cultura	21
Il FAI: Fondo per l'Ambiente Italiano.....	21
GESTIÓ CULTURAL A UniTo	22
ACTIVITAT CULTURAL DEL SBA d'UniTo	22
PROJECTE: L'UNIVERSITÀ DI TORINO E LA GUERRA: MOSTRA VIRTUALE	23
CELEBRACIÓ DELS 10 ANYS DE WIKIDATA.....	23
LA BIBLIOTECA NORBERTO BOBBIO.....	24
Espai cultural	24
Visites guiades	25
La Biblioteca Storica A. GRAF.....	25
Sala d'Exposicions.....	25
Sala de Conferències	26
Visites guiades	27
MERCHANDISING A UniTO	27
Estudi productes	29
Canvi de Logo de la UniTo.....	30
LA IDEA DE LOGO DINTRE DEL SBA.....	31
APPÈNDIX 1: INFORMACIÓ SOBRE LES ACTIVITATS REALITZADES DURANT L'ESTADA ERASMUS PROGRAMMA ERASMUS+ 2021/2022.....	33
SBA. UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TORINO	33
PROGRAMMA DELLA PRESENTAZIONE DEL CRAI DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA.	34
APPÈNDIX 2: BIBLIOTEQUES DE UniTo.....	35
APPÈNDIX 3: LLISTA DE BIBLIOTEQUES DELS INSTITUTS DE RECERCA DEL TERRITORI INCLOSES AL CATÀLEG ÚNIC DE UniTo	36
APPÈNDIX 4: BIBLIOGRAFIA.....	37